

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOLA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

JURISPRUDENȚA ROMANA

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 21 Noembrie 1907

Președînța d-lui M. A. Balș, președinte

P. Grădișteanu și alții cu Const. P. Olănescu și alții

SUCCESIUNE. — RENUNȚARE. — OBIECTE ALE SUCCESIUNEI. — DARE LA O PARTE. — EREZI. — DECĂDERE. — ELEMENT ESENȚIAL. — ART. 703 CODUL CIVIL.

SUCCESIUNE. — EGALITATE ÎNTRE MOȘTENITORI. — DECĂDERE PREVĂZUTĂ DE ART. 803 CODUL CIVIL. — DACĂ SE APLICĂ BUNURILOR IMOBILIARE.

DOTĂ. — CARACTERUL EI. — DACĂ POATE FI SCHIMBATĂ ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI. — ART. 1236 CODUL CIVIL.

DOTĂ. — IMOBIL DAT SPRE PLATA DOTEI. — DACĂ DEVINE DOTAL. — ART. 1247 CODUL CIVIL.

DOTĂ. — RESTITUIRE ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI. — ÎNZESTRARE DE COPII. — VALIDITATE. — ART. 1250 CODUL CIVIL.

SUBSTITUȚIUNE. — LEGEA NOUĂ. — DREPTURI DOBÂNDITE SUB IMPERIUL LEGEI VECHI. — DREPTURI EVENTUALE. — VALIDITATE. — ART. 803 CODUL CIVIL.

1° După art. 703 codul civil, erezii cari au dat la o parte sau au ascuns lucruri ale unei succesiuni, nu mai au facultatea de a se lepăda de dânsa; cu toată renunțarea lor, ei rămân erezi și nu pot lua nici o parte din lucrurile date la o parte sau ascunse. Prin această dispozițiune, legiuitorul român, ca și cel francez, a voit să vizeze intențiunea doloasă a moștenitorului care deține un obiect al moștenirii, și acesta este elementul esențial pentru ca această dispozițiune să și poată avea aplicațiunea.

2° Dispozițiunea art. 703 codul civil, menită a păstra egalitatea între moștenitori, își are aplicațiunea și în ceea ce privește bunurile imobiliare, precum și atunci când este vorba de fapte petrecute înainte de moartea defunctului.

3° Caracterul zestrei nu poate fi schimbat în cursul căsătoriei nici prin interpretări, nici prin compromisuri.

Prin urmare, dacă s'a constituit o dotă mobilă, ea nu poate fi la un moment dat privită ca imobiliară și să urmeze regimul zestrei imobiliare.

4° După art. 1247 alin. II codul civil, se poate da spre plata dotei constituite în bani, un imobil, și atunci operațiunea se poate efectua fie printr'o clauză a contractului, fie printr'o convențiune posterioară.

O asemenea operațiune este deci perfect valabilă, înzestrătorii și înzestrații putând cădea de acord asupra modului de plată a dotei și a da bărbatului un imobil care nu devine dotal, bărbatul fiind obligat a restitui femeii la desfacerea căsătoriei banii constituiți dotă.

5° Deși obligațiunea soțului de a restitui dota primită nu ia naștere decât după desfacerea căsătoriei, totuș este admis în doctrină că bărbatul în timpul căsătoriei poate restitui soției sale zestrea în scopul înzestrării unui copil.

6° Legea nouă care, prin art. 803, a dispus că substituțiunile fidei-comisare sunt prohibite, needicând nici o dispozițiune formală cu privire la drepturile dobândite după legea veche, care permitea asemenea substituțiuni, rezultă că atunci când este vorba despre un substituit desemnat de testator, el are, din momentul decesului acestuia, un drept eventual asupra bunului stăpânit de instituit, și în lipsa unui text formal, legea nouă nu-i poate răpi acest drept.

Au pledat: d-nii avocați P. Grădișteanu, C. Nacu, C. Stoicescu, C. G. Dissescu și S. Rosenthal, din partea reclamantilor; d-nii avocați M. Antonescu, B. Cernea, A. Djurava, Take Ionescu și N. Papadat, pentru defendorii.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunile intentate de P. Grădișteanu, în calitate de mandatar al d-lor Scarlat S. Grădișteanu, Adela

Alexandrescu, născută Grădișteanu, autorizată de soțul său C. I. Alexandrescu, Maria N. Grădișteanu, Ecaterina N. Grădișteanu și Ioana N. Grădișteanu, prin petițiunile înregistrate la No. 13512 din 30 Martie 1907 și 17336 din 3 Maiu 1907, împotriva d-lor Constantin P. Olănescu, Eliza V. Crețeanu, născută Olănescu, Ecaterina P. Olănescu, fostă Butculescu, Constantin C. Olănescu, în calitate de tutor al fiului său minor Ion C. Olănescu, Viorica Herdltzka și Margareta Ghika, cu autorizarea soților lor;

Că aceste cereri inițiale s'au complectat și modificat prin acele înregistrate la No. 17361 din 3 Maiu 1907 și 18287 și 18288 din 29 August 1907;

Având în vedere și cererea îndreptată împotriva d-lui Vasile Manolescu, prin petiția din 29 August 1907;

Având în vedere că, prin aceste cereri, reclamanții, în calitate de copii legitimi ai defunctei Smaranda N. Grădișteanu, născută Olănescu, cer: 1) ca față cu Constantin P. Olănescu, Eliza V. Crețeanu, Ecaterina Olănescu, fiu și fiice ai defunctei Maria P. Olănescu și moștenitori ai defunctului Grigore P. Olănescu, și față cu minorul Ion C. C. Olănescu, în această din urmă calitate, să se constate partea succesorală a reclamanților în averea răposatei lor bune Maria P. Olănescu; 2) ca față cu intimații enunțați, să se declare nule și de nul efect actele în virtutea cărora ei posedă averea numitei defuncte, compusă, după arătarea reclamanților, din moșiile Secara din județul Teleorman, Găești, Ionești, Poenița și Foaia din județul Dâmbovița; 3) ca intimații să fie îndepărtați dela împărțelă pe baza art. 703 codul civil; 4) ca să se anuleze actele de înstrăinare sau de ipotecă, intervenite în privința moșiilor în chestiune, în afară de ipotecile consimțite în favoarea Creditului rural în special, și cere, față cu Viorica Herdltzka și Margareta Ghika, anularea asigurării ce li s'a constituit prin foaia lor de zestre asupra ziselor moșii; 5) ca moștenitorii lui Gr. Olănescu să fie obligați a restitui o sumă de 581.000 lei, incasată pe nedrept de autorul lor; 6) ca intimații, în calitate de moștenitori ai lui Pană Olănescu, să fie obligați a plăti succesiv $\frac{7}{8}$ din suma de 484.132 lei, datorită Mariei Olănescu; 7) ca Ecat. Olănescu să fie obligată a-și raportă zestrea; 8) ca raportându-și toate moșiile și bunurile, împreună cu venitul lor, să se formeze masa succesorală a numitului defunct; 9) ca față cu acești intimați, în calitate de moștenitori ai defunctului Pană Olănescu, să se recunoască că moșiile Fetele și moșia Baciu și Neamțu, din județul Vlașca, fac parte din patrimoniul numitului defunct; 10) să se anuleze declarațiunile intervenite între autoarea reclamanților Smaranda Grădișteanu și frații săi Constantin și Grigore Olănescu, ca fiind rezultatul unei erori; 11) ca intimații să fie obligați a delăsă reclamanților un sfert din acele moșii, cu venitul proporțional dela moartea lui P. Olănescu, înlăturându-se intimații dela împărțelă moșii Fetele, pe baza art. 703 codul civil;

Că reclamanții, în subsidiar, cer ca intimații să fie obli-

gați a raportă valoarea moșiilor Secara, Ionești și Găești, împreună cu venitul;

Având în vedere susținerile și opunerile părților, precum și actele înfățișate, din care se constată în fapt următoarele:

Căsătorindu-se, în anul 1841, Pană Olănescu cu Maria D. Ghika, tatăl acesteia, Dimitrie Scarlat Ghica, îi constituie ca zestre 2500 galbeni în nacht, 60 galbeni bohcealăcuri, 125 galbeni argintărie, 500 galbeni hainele, casele cu locul lor de pe podul Mogoșoaei și moșia Secara din județul Teleorman. Din căsătoria dintre Pană și Maria Olănescu s'au născut cinci copii, și anume, doi băieți, Constantin și Grigore, și trei fete, Eliza, Ecaterina și Smaranda. Averea lui Pană Olănescu eră compusă din moșiile Găești, Poenița, Foaia și Ionești din județul Dâmbovița și Fetele din județul Vlașca. În anul 1848, Pană Olănescu vinde lui Fr. Bossel locul soției sale din Calea Victoriei pentru 68.000 lei, pe care o asigură soției sale în moșia Găești. În 1856, încetează din viață un unchiu al lui P. Olănescu, C. Bellio, care, prin testamentul său, lasă soției sale uzufructul moșiei Neamțu și Baciu, din județul Vlașca, iar după moartea ei, întâmplată la 1873, această moșie eră lăsată lui Pană Olănescu, cu obligațiune pentru acesta ca la moartea sa să o lase la un fiu care se va arăta mai cu frică de Dumnezeu și mai cu bune purtări, fiindu-i interzis a vinde moșia sau a o da de zestre unei fete. În Iunie 1862, Eliza P. Olănescu, fiica lui Pană și a Mariei Olănescu, se căsătorește cu căpitanul Victor Crețeanu, și cu această ocaziune părinții săi îi constituie ca zestre un venit funciar de 1000 galbeni, asigurat în venitul moșiei Secara din județul Teleorman, și 1500 galbeni pentru garderobă. Pană Olănescu, fiind peste măsură încărcat de datorii, soția sa Maria cere în anul 1864 separațiunea patrimoniului său de acela al soțului, și tribunalul Ilfov, secția I, prin sentința No. 98 din 7 Maiu 1865, obligă pe P. Olănescu ca să restituie soției sale zestrea cuprinsă în actul dotal, având dreptul reclamanta a se despăgubi din averea soțului pentru 3185 galbeni, numai cu preferință înaintea creditorilor cari au figurat în instanță. Maria Olănescu, nemulțumită din cauza înlăturării unor pretențiuni ale sale de către tribunal, apelează sentința și Curtea de apel din București, secția II, prin decizia No. 113 din 17 Maiu 1868, decide ca Maria Olănescu să fie despăgubită din averea soțului său P. Olănescu cu suma de 7925 galbeni, valoarea pădurei tăiată de pe moșia Secara, această despăgubire făcându-se cu preferință față cu creditorii. Făcându-se recurs de Maria Olănescu în contra acestei decizii din cauza respingerei unor pretențiuni privitoare la o parte din moșia Secara, Curtea de casație, prin decizia No. 255 din 28 Iunie 1880, casează decizia Curței de apel din București numai asupra acestui punct și trimite afacerea spre judecare la Curtea de apel din Craiova, unde apelul Mariei Olănescu se primă la 1903, după cererea

lui Constantin și Grigore Olănescu, moștenitorii lui P. Olănescu....

Dimitrie Butculescu eră atunci cumnat cu Constantin Olănescu, căci în anul 1873 se căsătorise cu Ecaterina, fica lui Pană și a Mariei Olănescu. Cu această ocaziune, mama soției îi constituise ca zestre 11.000 galbeni sau 130.370 lei noi, din care 1000 galbeni se dăduse ginerelui său, iar restul eră asigurat în moșia Secara din județul Teleorman, după venitul Elizei Crețeanu, asigurat tot în această moșie. În acelaș timp, prin actul de ipotecă înscris la tribunalul Teleorman la No. 27 din 1873, Maria Olănescu asigură plata în termen de un an a sumei de 118.518 lei 52 bani, rămasă datorită lui D. Butculescu printr'o ipotecă în al doilea rang, pe termen de un an. Fie din această cauză, fie din vre-o altă pricină, se ivesc neînțelegeri între colonelul Victor Crețeanu, care aveă dota soției sale asigurată tot în această moșie și soții Olănescu; soții Crețeanu cereau a li se da în locul venitului sau moșia Secara în natură, sau o sumă de 20.000 galbeni în numerar, cerere pe care soții Olănescu nu se credeau îndrituiți a o satisface. În asemenea împrejurări, ei se invoesc ca să supue cazul judecăței unor arbitri. Tribunalul arbitrilor, compus din C. Angelescu pentru soții Crețeanu, și P. Lungeanu pentru soții Olănescu, se întrunește la 10 Decembrie 1873, și apreciind că intențiunea părților la înzestrare a fost de a da și primi o parte din moșia Secara, reprezentând venitul anual de 1000 galbeni, decide ca colonelul Victor Crețeanu să primească ca dota sa moșia Secara, în plină proprietate, cu sarcina dotei d-nei Butculescu. La 1876, neplătindu-se soțului acesteia zestrea făgăduită, el scoate în vânzare moșia față cu Victor Crețeanu, proprietar în virtutea sentinței tribunalului arbitral. După mai multe amânări și contestațiuni, moșia Secara se adjudecă definitiv, la 12 Noembrie 1876, asupra lui Dim. Butculescu, însă sentința de adjudecare este casată la 8 Ianuarie 1879 și Butculescu este silit să înceapă din nou urmărirea. Atunci soții Crețeanu cer înaintea tribunalului Ilfov, secția I, contradictor cu soții Olănescu și soții Butculescu, anularea sentinței tribunalului arbitral, prin care li se atribuiă proprietatea moșiei Secara, și obțin câștig de cauză. Asupra apelului intimaților Olănescu și Butculescu, Curtea de apel din București, secția I, prin decizia No. 304 din 29 Noembrie 1880, reformează sentința tribunalului Ilfov și menține actul de compromis și sentința arbitrală, intervenite între părți. Soții Crețeanu fac recurs în contra deciziei Curței de apel, însă recursul se respinge prin decizia Curței de casație, secția I, No. 15 din 18 Ianuarie 1882. În anul 1884, soții Crețeanu contractează un împrumut la Creditul rural pentru achitarea creanței dotale a d-nei Butculescu, și cu această ocaziune, toți copiii lui Pană Olănescu și ai Mariei Olănescu, stabilesc că surorile au fost egal înzestrate și recunosc validitatea actelor prin care moșia Secara a fost dată d-nei Crețeanu în plata dotei

sale. În anul 1895 căsătorindu-se ficele d-nei Eliza Crețeanu, anume Viorica și Margareta, cea dintâiu cu căpitanul Cartargi (decedând acesta, văduva s'a căsătorit în urmă cu Herdlitzka), iar cea de a doua cu Gr. C. Ghika; mama lor, prin actele dotale autentificate de tribunalul de notariat Ilfov la No. 1691 din 1 Martie 1895 și No. 11063 din 9 Decembre 1895, le constituie fiecareia ca zestre nuda proprietate a jumătăței din moșia Secara, și un venit anual de 10.000 lei.

În ceea ce privește moșia Neamțu și Baci, legată lui de către C. Bellio cu condițiunea de a o lăsa unui fiu care va fi mai cu frică de Dumnezeu, Pană Olănescu, prin testamentul său, o lasă ambilor fii, Constantin și Grigore P. Olănescu, arătând că nu găsește pe unul mai vrednic decât celalt ca să primească moșia. Constantin și Grigore Olănescu primesc sub beneficiu de inventar succesiunea tatălui lor. În anul 1888, Smaranda Grădișteanu, Ecaterina Butculescu și Eliza Crețeanu, vând fraților lor Constantin și Grigore P. Olănescu, pentru suma de câte 50.000 lei, partea lor din moștenirea defunctului lor tată, și primind suma, declară, cu ocaziunea unui împrumut pe care voiau să-l contracteze, că în averea tatălui lor nu intră moșia Neamțu și Baci..

La 13 Iunie 1902, încetează din viață Smaranda Grădișteanu, mama reclamantelor, iar la 10 Septembrie 1906, încetează din viață Maria Olănescu, lăsând ca moștenitori pe reclamantul de azi, copiii ficei sale Smaranda Grădișteanu, pe Const. P. Olănescu, Ecaterina Olănescu (despărțită de D. Butculescu), Eliza Crețeanu și Grigore P. Olănescu. Acesta din urmă încetează din viață în ziua intentării acțiunii de față (30 Martie 1907), lăsând ca moștenitori pe surorile sale Eliza Crețeanu și Ecaterina Olănescu și strănepotul său (fiul fiului fratelui său) Ion C. C. Olănescu, ca nuzi proprietari asupra moșiilor Neamțu, Baci și Fetele, iar pe Ion C. C. P. Olănescu, ca nud proprietar asupra moșiilor Găești, Poenița și Foaia.

Având în vedere că reclamantul cer ca să se formeze masa succesorală a bunurilor rămase pe urma defuncțiilor Maria și Pană Olănescu, obligându-se toți moștenitorii a raportă ceea ce au primit sau ceea ce dătoresc;

Considerând că, în principiu, această cerere este perfect admisibilă, față cu dispozițiunile codului civil (art. 740 și 738);

Având în vedere că reclamantul mai pretind că parte din moștenitori, și în special Constantin Olănescu, Eliza Crețeanu și Grigore Olănescu, au dat la o parte, într'un mod fraudulos, imobile aparținând succesiunii, și deci nu pot lua nici o parte din acele imobile;

Considerând că, după art. 703 codul civil, erezii cari au dat la o parte sau au ascuns lucruri ale unei succesiuni, nu mai au facultatea de a se lepăda de dansa, cu toată renunțarea lor, ei rămân erezi și nu pot lua nici o parte din lucrurile date la o parte sau ascunse;

Considerând că termenii din legea română au aceeaș

semnificație ca acei întrebuințați de codul Napoleon («divertis» și «reclés»), căci legiuitorul român, ca și cel francez, a voit să vizeze intențiunea doloasă a moștenitorului care deține un obiect al moștenirii. Acesta este elementul de căpetenie necesar pentru ca dispozițiunea art. 703, menită a păstra egalitatea între moștenitori, să-și poată avea aplicațiunea; că, nu s'a contestat că această regulă este aplicabilă și în ceea ce privește lucrurile imobiliare, și că, în general, doctrina admite că-și are aplicațiunea chiar și când este vorba de fapte petrecute înainte de moartea defunctului (Vezi Laurent, t. IX, No. 339), căci altfel s'ar putea întâmpla ca să se consacre principiul egalității înaintea neantului. Actele atacate în cazul de față fiind opera unor moștenitori cari n-au renunțat la succesiune, este inutil a se cerceta intențiunea acelor cari ar fi dat la o parte obiecte după renunțare. Iar efectele eventuale ale art. 712 nu au fost puse în discuțiune;

Considerând că, deci, în cazul când s'ar dovedi că unii din moștenitori au dat la o parte lucruri mobile sau imobile de ale succesiunii, cu intențiunea de a fraudă pe comoștenitor, împedându-i de a-și lua partea lor din acele lucruri, ei nu vor putea lua parte la împărțirea acestor obiecte;

Că, însă, în cazul când s'ar constata că dețin acele lucruri fără nici o fraudă sau în virtutea vre-unor donațiuni deghezate sau acte de asemenea natură, ei nu vor putea să fie supuși raportului;

Având în vedere că este exact în fapt, că atunci când Pană Olănescu a decedat, el posedă moșiile Neamțu și Baci, Fetele și Găești, și că aceste moșii se află astăzi în stăpânirea lui Constantin și Grigore Olănescu (acesta din urmă reprezentat prin moștenitorii săi);

Că este iarăși exact că la moartea Mariei Olănescu nu a rămas ca activ decât creanțe, și că moșiile Secara, Ionești, Poenița și Foaia, pe care le stăpânise în timpul vieții sale, se aflau în stăpânirea Elizei Crețeanu (prin ficele sale) și a lui Constantin și Grigore Olănescu, pe când Ecaterina Olănescu și Smaranda Grădișteanu (prin moștenitorii săi) nu posedau decât cifra zestrei lor;

Având în vedere că, este adevărat că acest fapt izolat, enunțat astfel, izbește imaginațiunea și dă în primul moment impresiunea că afirmațiunile reclamantelor nu ar fi lipsite de temei;

Având în vedere însă că nu ar fi potrivit cu firea lucrurilor de a se raționa astfel, și că pentru a se vedea temeinicia acțiunii, este necesar ca să se examineze faptele cari au produs această stare de lucruri;

Având în vedere că moșiile Secara, Ionești, Poenița și Foaia au aparținut la un moment dat Mariei Olănescu, iar moșiile Fetele, Găești, Neamțu și Baci lui Pană Olănescu;

Că, totuși date fiind motivele invocate de reclamanti, este preferabil a se împărți aceste moșii în trei categorii: una coprinzând moșia Secara, care a fost înstrăinată de

moștenitoarea care a posedat-o; a doua coprinzând moșiile Găești, Ionești, Poenița, Foaia și Fetele, stăpânite de moștenitorii intimați în baza unor ordonanțe de adjudecare; și a treia coprinzând moșia Neamțu și Baci, care, după cum susțin intimații, nu ar fi aparținut nici odată lui Pană Olănescu.

A. In ce privește moșia Secara:

Având în vedere că, după cum s'a expus mai sus, constituindu-se soților Crețeanu un venit funciar în această moșie, tribunalul arbitral a decis ca moșia să se dea în stăpânirea soțului; că această soluțiune atacându-se înaintea justiției, a fost admisă în cele din urmă de către instanțele judecătorești, și că ulterior, d-na Crețeanu a dat ca zestre această moșie ficelor sale;

Având în vedere că reclamantii susțin că sentințele tribunalului arbitral și acele intervenite ulterior, nu sunt decât unelte frauduloase pentru a scoate moșia din patrimoniul Mariei Olănescu, și că dealtmintrelea tot ceea ce s'a petrecut nu are nici o valoare juridică, fiind vorba despre o avere dotală;

Având în vedere, în ceea ce privește fraudă, că ar fi vorba despre manoperi uneltite de către Victor Crețeanu și soția sa Eliza;

Că însă, dat fiind modul cum s'au petrecut faptele această fraudă nu putea să reușească decât cu concursul și ajutorul Mariei și al lui Pană Olănescu; că nu s'a pretins că ar fi existat din partea acestora din urmă vre-o preferință către ficele lor Eliza și o lipsă de afecțiune către ficele lor Smaranda; și numai astfel s'ar putea explica cum ar fi consimțit ca să-și diminueze în detrimentul unei fete nemăritate patrimoniul lor, imputându-le astfel posibilitățile unei căsătorii avantajoase din punctul de vedere al averii;

Având în vedere că, chiar dacă aceste considerațiuni de ordine morală nu ar fi suficiente, trebuie să se ție seamă de faptul că compromisul datează din anul 1873; că, în acel moment (data înființării Creditului funciar rural), valoarea moșiilor nu era ca cea de astăzi; că, cu toate că situațiunea bănească a lui Pană Olănescu începea în acel moment să devie critică, situațiunea bănească a soției sale nu era încă atât de compromisă, căci în afară de moșia Secara și de creanțele sale privilegiate, mai posedă și moșia Ionești; în moșia Secara era asigurată și zestrea ficei sale Ecaterina Butculescu, și moșia trecea cu acea sarcină în mâinile lui Victor Crețeanu, căruia probabil nu i se prea plăteă regulat venitul zestral, din cauza hărțuelilor creditorilor lui Pană Olănescu și a chetuelilor acestuia. În consecință, Victor Crețeanu și soția sa s'au crezut mai asigurați luând moșia cu sarcina lui Butculescu, iar părinții au găsit mai nemerit să nu mai aibă această grijă. Dar nu există nici o dovadă că între dânsii ar fi existat cu acea ocaziune o coeziune frauduloasă, care ar fi trebuit să se întâmple mai înainte, iar nu după 11 ani de căsătorie;

Având în vedere că, nici intervenirea sentințelor judecătorești nu denotă o asemenea intențiune din partea acelor ce au fost părți în proces; mai întâiu, cererea de revocare a sentinței tribunalului arbitral nu se face îndată, ci după șase ani de zile; apoi această cerere fusese precedată de urmărirea silită a moșiei de către D. Butculescu, căruia Victor Crețeanu nu plătise venitul zestral, căci moșia nu era arendată decât cu 2000 galbeni, și Victor Crețeanu era în proces cu arendașul, care susținea că arenda era prea mare (ceea ce denotă valoarea de atunci a moșiei). De aceea, este foarte natural ca soții Crețeanu să fi căutat ca să scape de dificultățile ce le aveau în acoperirea venitului lor dotal și în achitarea datoriei lor către soții Butculescu și de displăcerile urmării silită, și era iarăș foarte firesc ca soții Olănescu să fi căutat a fi scăpați de aceleași neplăceri. Și este mai mult decât dificil de admis că, în scopul de a consfinți o fraudă în detrimentul Smarandei Grădișteanu, surorile și părinții ei, a căror situațiune financiară era din zi în zi mai dificilă, să-și fi plătit luxul ca să simuleze un proces (care nici nu era necesar ca să-l facă), și să facă recurs în contra unei sentințe care confirmă presupusele lor intențiuni. Deci nici în această împrejurare nu a fost fraudă;

Faptul că, ca arbitru din partea soților Olănescu a figurat un om de casă al lor (Lungeanu), nu denotă vre-o intențiune doloasă din partea lor, ci dorința și tendința obișnuită a tuturor acelor cari au diferende înaintea justiției de a fi judecați de o persoană, despre părerea favorabilă a căreia sunt siguri de mai înainte;

Având în vedere, în ce privește valoarea juridică a sentinței tribunalului arbitral și a hotărârilor judecătorești intervenite în această chestiune, că arbitrii au atribuit proprietatea moșiei soțului Victor Crețeanu arătând prin considerentele lor că în momentul înzestrării, părțile au înțeles a da și primi ca zestre o parte din moșie adică o zestre imobiliară; că tribunalul a considerat de asemenea dota ca imobiliară și pentru acest cuvânt a înlăturat ca inadmisibil compromisul făcut asupra unei zestre de asemenea natură; că Curtea de apel însă a privit zestre ca mobilă, iar atribuirea moșiei lui Victor Crețeanu ca o dare în plată, și din acest punct de vedere a menținut compromisul; această teorie a fost împărtășită și de Curtea de casație;

Considerând că caracterul zestre nu poate fi schimbat în cursul căsătoriei nici prin interpretări nici prin compromisuri;

Că, deci, dacă s'a constituit o dotă mobilă, ea nu poate fi la un moment dat privită ca imobiliară și să urmeze regimul zestre imobiliare;

Având în vedere că, în speță, luându-se actul dotal astfel cum glăsuște, iar nu după cum l-au interpretat părțile, este vădit că e vorba în speță despre o dotă mobilă, căci se constituise ca zestre o rentă anuală de

1000 de galbeni; or o rentă nu este ceva imobiliar, ci ceva esențialmente mobilă. Cuvântul «funciar» nu poate atribui venitului anual constituit zestre, caracterul imobiliar; și are imediat explicațiunea în cuvintele «asigurat în moșia Secara», prin care cuvinte se arată că este vorba numai despre garantarea creanței acelor înzestrați. Venitul se putea da de înzestrători din orice fond, însă în caz de neplată se indică anume averea care se putea urmări cu preferință. Stipulațiunea simplă din actul dotal nu conferă soților nici un drept real asupra moșiei și ar fi fost nevoie pentru aceasta de o inscripțiune ipotecară. A consideră această zestre ca imobiliară ar fi să se afirme că constituirea unui venit și constituirea unui fond este unu și acelaș lucru; regula că accesoriul urmează principalului nu își are aplicațiunea, căci nu s'a constituit ca zestre accesoriul, venitul moșiei, ci un venit asigurat în moșie și încă și atunci ar fi discuțiune, dacă s'ar fi constituit venitul moșii, ceea ce nu este cazul;

Considerând că fiind vorba despre o dotă mobilă, bărbatul la 1873 era proprietar al acelei zestre;

Că după art. 1247 alin. 2 se poate da spre plata dotei constituită în bani un imobil, și că această operațiune se poate efectua fie printr'o clauză a contractului, fie printr'o convențiune posteroară (vezi D. Alexandresco, t. VIII, pag. 98 și 157);

Că o asemenea operațiune este deci perfect valabilă, și că înzestrătorii și înzestrații puteau cădea de acord asupra modului de plată a dotei, dând bărbatului un imobil care nu devenea dotal, bărbatul fiind obligat a restitui femeii la desfacerea căsătoriei banii constituiți dotă;

Că motivul pentru care tribunalul nu a admis validitatea transacțiunei intervenite este că a privit zestre constituită ca imobiliară;

Considerând că s'a făcut obiecțiunea bazată pe motivele sentinței tribunalului arbitral care în considerente privește dota ca imobiliară, și în dispozitiv încuviințează trecerea moșiei în stăpânirea soțului, iar Curtea de apel confirmă sentința tribunalului arbitral arătând în considerente că dota esta mobilă;

Considerând că ceea ce a confirmat Curtea de apel este dispozitivul sentinței tribunalului arbitral, iar nu considerentele, căci nu a adoptat motivele din sentință, ci a admis aceeași soluțiune pentru alte motive. Ceea ce rămâne definitiv între părți sunt motivele instanței din urmă, iar acele d'întâi numai într'atât întru cât se confirmă sau se mențin. Deci nu există nici o dificultate din acest punct de vedere, și operațiunea urmată pe lângă că nu este pătată de fraudă este și juridică, după cum a fost privită și de ultima instanță;

Având în vedere dar că moșia a trecut în patrimoniul lui Victor Crețeanu;

Având în vedere că din foile dotale ale intimatelor Margareta Ghyka și Viorica Herditzka se constată că au fost înzestrate la 1895 de către mama lor Eliza Cre-

țeauu, iar nu de către tatăl lor, care după actele enunțate mai sus eră proprietarul moșiei;

Că, de altminterlea, aceasta rezultă și din celelalte acte prezentate;

Că, deci a intervenit între soții un transfert de proprietate, căci altfel soția nu putea dăruî un lucru care nu-i aparține;

Că faptul că nu s'a produs în instanță instrumentul probator al operațiunii nu înseamnă că transferul nu a avut loc, căci e este constatat pe deplin din actele înfățișate; și această operațiune își are explicațiunea juridică în obligațiunea soțului de a restitui zestrea. Cu toate că această obligațiune nu ia naștere decât la desfacerea căsătoriei, totuși este admis în doctrină că bărbatul în timpul căsătoriei poate restitui soției zestrea în scopul înzestrării unui copil (vezi D. Alexandresco, t. VIII, p. 422), ceea ce este tocmai cazul în speță;

Având în vedere că dar dota fiind restituită d-lui Crețeanu, ceilalți moștenitori ai Mariei Olănescu pot cere ca să fie obligată a o raporta, fără însă ca să poată reclama moșia dela fetele înzestrate care nu pot fi obligate a o raporta;

Că, în speță, imobilul supus raportului fiind înstrăinat înaintea deschiderii succesiunii, Eliza Crețeanu urmează a fi obligată a raporta valoarea lui în momentul deschiderii succesiunii (art. 765 codul civil), iar chestiunea de a se ști dacă dăruindu-l Maria Olănescu a excedat sau nu cotitatea disponibilă, se va tranșa cu ocaziunea împărțelii, odată cu stabilirea valorii moșii, a cheltuielilor utile făcute de dânsa, și celelalte;

Că venitul urmează a fi raportat din momentul deschiderii succesiunii (12 Septembrie 1906) potrivit art. 762 codul civil;

Că în aceste limite acțiunea poate fi admisă numai în privința d-iei Crețeanu, respingându-se aceea îndreptată în privința soților Ghyka și Herdlitzka.

B. (Urmează mai multe considerente relative la constatări de fapt, în privința moșiilor Ionești, Găești, Poenița, Foaia și Fetele).

C. În ceea ce privește moșia Neamțu și Baciul din județul Vlașca:

Având în vedere că această moșie a aparținut lui C. Bellio, decedat la 1857; că acesta, prin testamentul său, o lasă lui Pană Olănescu, cu condițiunea ca dânsul să nu o vândă sau să o dea de zestre, ci să o lase aceluia dintre fiii lui pe care 'l va socoti mai cu frică de Dumnezeu; că la 1885 murind Pană Olănescu el lasă prin testamentul său moșia Baciul și Neamțu ambilor fii Constantin și Grigore, zicând că nu poate deosebi care din doi este mai cu frică de Dumnezeu. Constantin și Grigore Olănescu erau născuți în momentul morții lui C. Bellio la 1857, și Pană Olănescu nu a avut vreun alt fiu;

Având în vedere că reclamantii susțin că dispozițiunea în virtutea căreia Constantin și Grigore Olănescu stăpânesc moșia, este o substituțiune fidei-comisară, interzisă de codul civil actual, sub imperiul căruia dreptul lor a lua naștere; deci, în consecință, moșia trebuie să reintre în patrimoniul lui Pană Olănescu și să fie împărțită între moștenitorii lui;

Considerând că dispozițiunea din testamentul lui C. Bellio privitoare la această moșie este o substituțiune fidei-comisară; într'adevăr ea cuprinde o îndoită liberalitate (către Pană Olănescu și către unul din fiii lui) a aceluiaș bun (moșia Neamțu), trecerea unui timp dela acceptarea liberalității din partea instituitului până la restituirea făcută substituțitului, ordinea succesivă și obligațiunea

instituitului de a păstra bunul și de a 'l remite substituțitului, adică cele patru condițiuni cerute de doctrină pentru existența substituțiunii fidei-comisare; că, în speță, nu este vorba despre o substituțiune fidei-comisară simplă, în care testatorul desemnează și pe instituit și pe substituțit, ci despre o substituțiune în care alegerea substituțitului urmează a se face de instituit cu majoritate;

Considerând că sub legea Caragea substituțiunile fidei-comisare nu erau oprite, și că la 1865 codul civil, prin art. 803, a dispus că substituțiunile sunt prohibite; orce dispozițiune prin care donatarul, eredele instituit sau legatarul va fi însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoană, fiind nulă chiar în privința donatarului, a eredelui numit sau a legatarului;

Considerând că dacă testatorul C. Bellio ar fi decedat după punerea în aplicare a codului civil, evident că toată dispozițiunea privitoare la substituțiunea fidei-comisară ar fi nulă, validitatea testamentului se judecă după legea în vigoare în momentul deschiderii succesiunii;

Că, însă, C. Bellio decedând înainte de 1865, iar instituitul Pană Olănescu după 1865, chestiunea care se pune este cea de a se ști dacă poate fi privită ca validă o substituțiune fidei-comisară care își produce efectul față cu instituit sub imperiul legii Caragea și față cu substituțit sub imperiul codului civil actual;

Considerând că, după art. 1 codul civil, legea dispune numai pentru viitor și nu are putere retroactivă; că o lege nouă care oprește substituțiunile fideicomisare și le anulează atât în privința substituțitului cât și în privința instituitului, și găsește pe un instituit stăpânind un bun în virtutea unei substituțiunii fideicomisare, nu poate ridica instituitului dreptul ce 'l are asupra acestui bun. În orice caz, și orcare ar fi situațiunea creată substituțitului, drepturile instituitului asupra bunului rămân; el deține bunul în virtutea unei dispozițiuni permise în momentul morții aceluia care a creat substituțiunea, și nu i se poate lua pe baza legii noi spre a fi adus în patrimoniul testatorului. Dar cum 'l va deține? Pur și simplu ca proprietar sau tot ca instituit? Aceasta depinde de efectul legii noi față cu substituțit;

Considerând că legea nouă, în lipsă de dispozițiune specială, nu poate atinge drepturile câștigate;

Că, deci, dacă substituțitului va avea un drept câștigat, legea nouă nu-i poate răpi dreptul de a lua bunul la decesul instituitului;

Considerând că prima condițiune pentru ca substituțit să poată avea un drept, este ca să existe în momentul decesului testatorului, ceea ce în speță este cazul;

Considerând că atunci când testatorul a desemnat pe lângă instituit și pe substituțit, este cert că acesta din urmă deține dreptul său dela testator iar nu dela instituit; acesta nu-i transmite vreun drept, căci nimeni nu poate transfera mai multe drepturi decât are el însuși; or instituitul are un drept de proprietate condițională, care încetează la moartea sa și nu se transmite moștenitorilor săi, și care nu s'ar transforma în proprietate deplină decât dacă substituțitului ar deceda înaintea instituitului; dreptul substituțitului după moartea testatorului nu mai poate fi revocat, și dacă nu ar interveni nici o lege nouă, acest drept ar continua ca să existe până la moartea instituitului, când din eventual s'ar transforma în drept complet și definitiv;

Considerând că odată stabilit că acest drept există și nu poate fi revocat, el nu mai poate fi considerat ca o simplă expectativă; el este un drept eventual, dar câștigat;

numai simplele expectative nu pot constitui drepturi câştigate, pe când drepturile eventuale, cari sunt drepturi pentru existența complectă a cărora lipsește unul sau mai multe elemente secundare (vezi Titulescu, «Théorie générale des droits eventuels», No. 7 și 317), pot fi câştigate pentru acel în patrimoniul căruia se află;

Considerând însă că se susține că fiind vorba despre o dispozițiune de ordine publică, chiar dacă ar fi în speță drepturi câştigate, ele totuși nu ar putea fi respectate;

Că, într'adevăr, legea are datoria, când ordinea publică este interesată, ca să sacrifice interesele particulare și drepturile dobândite în folosul interesului obștesc; însă este necesar ca să edicteze într'un mod formal atingerea drepturilor, ceea ce nu s'a făcut prin art. 803 codul civil;

Considerând că, în consecință, atunci când este vorba despre un substituit desemnat de testator, el are din momentul decesului acestuia un drept eventual dobândit asupra bunului stăpânit de instituit, și că, în lipsa unui text formal, legea nouă nu-i poate răpi acest drept;

Având în vedere că urmează a se vedea dacă aceste rezultate s'aplică și atunci când este vorba despre un substituit care urmează a fi ales de instituit, ca în cazul de față;

Considerând că soluțiunea acestei cesțiuni depinde întâi de cesțiunea de a se ști dacă substituitul ales deține dreptul său dela testator sau dela instituit;

Considerând că urmează a se face o distincțiune între cazul când testatorul lasă alegerea cu totul la voia instituitului și cazul când îi desemnează o categorie restrânsă de persoane din care trebuie să desemneze pe substituit. În primul caz, substituitul nu ar avea vreun drept din momentul morții testatorului, căci persoana lui ar fi fost până în momentul alegerii de către instituit, cu totul incertă; dar, în al doilea caz, toți acei cari fac parte din categoria restrânsă de persoane desemnate au, din momentul morții acestuia un drept eventual pe care îl dețin dela el; situațiunea lor nu este aceeași ca a unui moștenitor, căci testatorul are facultatea de a-și lăsa averea altuia, pe când averea testată sub modalitate fideicomisară nu poate fi lăsată altuia decât unuia din categoria substituiților;

Considerând că este admis în doctrină că atunci când instituitul nu face alegerea, lucrul legat de testator nu s'împarte de o potrivă între moștenitorii lui, ci între toți substituiții în viață în momentul decesului instituitului;—căci, altfel, acesta din urmă ar putea să zădărnicească voința testatorului prin nealagere, în scopul de a îmbogăți patrimoniul său (vezi Demolombe, XVIII, p. 110);

Că admis fiind că legatul în caz de nealagere se împarte între cei care fac parte din categoria substituiților, este netăgăduit că fiecare dintre dânsii are un drept eventual din momentul morții testatorului asupra lucrului legat; deci, dreptul lui eventual emană dela testator, iar nu dela instituit, și va fi numai fixat pe capul lui *pro toto* prin desemnare în persoana lui, sau *pro parte* prin lipsa totală de desemnare; prin urmare nu este vorba despre o simplă expectativă, ci iarăși, ca în cazul substituitului desemnat nominativ despre un drept eventual, însă de o altă natură;

Considerând că, în asemenea caz, iarăși legea nouă nu poate să atingă aceste drepturi cari, sunt dobândite; și că, cu toate că scopul ei a fost de a garanta libertatea de a testa, și de a evita legatele către persoanele incerte, ea nu poate acorda această libertate instituitului care nu are un drept de proprietate, care dispăre odată cu dânsul, care nu lasă averea lui, ci numai desemnează care dintre cei indicați de primul testator va lua averea;

Că dar legea nouă nedictând nici o dispozițiune for-

mală cu privire la drepturile substituiților, drepturile lor eventuale dobândite, adică intrate în patrimoniul lor, au rămas neatinse;

Considerând că ipoteza nașterii unui alt fiu a lui Pană Olănescu, chiar dacă s'ar fi realizat, totuși nu schimbă natura dreptului eventual al lui Constantin și Grigore Olănescu, și nu transformă acest drept eventual într'o expectativă;

Considerând că, în asemenea condițiuni, substituțiunea fideicomisară și-a putut produce efectele sub legea actuală și că în consecință moșia Neamțu și Baciuc este dobândită în mod regulat dela C. Bellio de către Constantin și Grigore Olănescu; că Pană Olănescu a fost proprietar (iar nu uzufructuar) al moșiei, cu rezerva că moșia la moartea sa nu rămâne în patrimoniul său, ci trece în patrimoniul fiilor săi;

Având în vedere că față cu această soluțiune este de prisos a se discuta valoarea declarațiunilor date de Smaranda Grădișteanu și dacă aceste declarațiuni sunt sau nu rezultatul erorii;

Având în vedere că deci acțiunea reclamantilor nu poate fi admisă decât cu privire la moșia Secara;

Că reclamantii în calitate de moștenitori ai Smarandei Grădișteanu urmează a fi obligați ca să raporteze la moștenirea Mariei Olănescu jumătate din zestrea ce s'a constituit mamei lor (ca din partea acesteia), iar Ecaterina Olănescu fostă Butculescu, de asemenea urmează a fi obligată a raporta zestrea ce a primit;

Că formându-se masa succesorală a averii defunctei Maria Olănescu, urmează a se complectă această masă prin creanțele Mariei Olănescu, și anume restul ce are de luat (procentele fiind neachitate pe un timp foarte îndelungat) dela moștenitorii defunctului său soț, în virtutea sentinței de separațiune de patrimoniu; că la aceasta urmează a se adăoga și creanța ce are de luat dela Constantin P. Olănescu, și anume diferența de preț la care acesta a fost condamnat cu ocazia adjudecării moșiei Ionești asupra lui Dumitru Butculescu; această diferență se cuvine debitorului, dacă nu are creditorii neachitați sau dacă creditorii neachitați nu reclamă această parte a patrimoniului debitorului lor;

Considerând că cu ocazia împărțelii, după ce se vor aduna pe de o parte creanțele, dotele și moșia Secara, pe de altă parte datoriile fiecărui comostenitor către succesiune, se va face împărțea averii, și se va atribui de va fi loc cotitatea disponibilă;

Având în vedere că dreptul fiecărui copil al Mariei Olănescu eră în momentul morții acesteia de a 5-a parte; însă Grigore Olănescu decedând la intentarea acțiunii de față, dreptul fiecăruia din comostenitorii săi s'a mărit cu un sfert din partea ce îi se cuvenea; că deci adăogându-se la patru din 20 părți ce se cuveneau fiecăruia din meștenitorii Mariei Olănescu, încă o a 20-a parte din partea lui Grigore Olănescu în averea ei, se obține pentru fiecare moștenitor al Mariei Olănescu 5 din 20 părți din averea totală sau un sfert;

Că averea lui Pană Olănescu nu are a se împărți neexistând nici o avere;

Văzând și cererea de cheltueli, în fixarea cărora urmează a se ține seamă de importanța acestei afaceri.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, admite în parte acțiunea.

Semnați : M. Balș, N. Steriade, Luciliu Ștefănescu.

Adnotațiune. — Sentința tribunalului Ilfov, publicată

mai sus, este remarcabilă ca formă. Cu o maestrie deosebită, autorul ei, d. președinte Bals, rezolvă cele mai delicate probleme juridice.

Principiul prohibitiv al substituțiilor e răsturnat din forma-i constant admisă (Sirey, II p. 273 nota d-lui Pilon; Lyon Caen sub Cass. din 12 fev. 1896; Sirey, 1896, 1305; Leon Michel, nota în Dalloz 1899, 1209; Labbé nota în Sirey 1874 sub Cass. 18 Iun. 1873 p. 5) prin teoria drepturilor eventuale, teorie nouă, de cea mai mare subtilitate.

Dreptul substituitului, după moartea testatorului, nu a putut fi revocat prin Codul dela 1865, acest drept nu poate fi considerat ca o simplă expectativă, el este un drept eventual și câștigat.

Codul civil dela 1865 nu a edictat o dispozițiune formală la drepturile substituțiilor. Drepturile lor eventuale fiind drepturi dobândite, sub imperiul legii Caragea care permitea substituțiunile, au intrat în patrimoniul lor și prin urmare vor rămâne neatinse.

«Considerând că în asemenea condițiuni, substituțiunea fideicomisară a putut produce efectele sale sub legea actuală și în consecință moșia Baci și Neamțu este dobândită în mod regulat dela Bellio (primul instituit) de către Constantin și Grigore Olănescu (substituți)».

Iată în câteva cuvinte noua teorie admisă de tribunal. Să analizăm. Un drept eventual este un drept câștigat? Dreptul câștigat implică mai întâi un subiect de drept. Ori, la moartea lui Bellu ce persoană avea dreptul la substituțiune? În testamentul lui Bellu se dă institutului Pană Olănescu dreptul de a desemna dânsul persoana substituitului prin testamentul său (constitue încă o prohibițiune când testatorul însărcinează de a se alege persoana substituitului din o categorie de persoane: Troplong, I, No. 154; Aubry et Rau, VII, pag. 305, § 694; Demolombe, XVII, No. 106; Laurent, XIV, No. 405 și urm.) și, cum la moartea lui Bellu nu se știa cine va fi substituitul, subiectul de drepturi nu există încă. Tribunalul însă, prin faptul că Bellu a arătat în testament că substituții vor fi numai copii lui Pană Olănescu cu dreptul de alegere pentru dânsul, conchide că subiectul de drepturi există?

Cred că nu, și iată de ce: prin fii lui Pană Olănescu se înțelege atât cei în viață la moartea testatorului Bellu cât și cei viitori. Pană Olănescu putând atribui substituțiunea chiar în favoarea unui copil ce nu există la moartea lui Bellu, se poate spune că în acest moment există subiectul?

Dară chiar dacă subiectul dreptului ar fi existat la moartea lui Bellu, încă nu poate fi vorba de drept dobândit, căci aceasta implică o mărire a patrimoniului substituitului. În materie de substituțiune instituitul este proprietar desăvârșit, dreptul său nu este supus vreunei condițiuni rezolutorii, căci în acest caz substituitul ar avea un drept de proprietate sub condițiune suspensivă și numai atunci ar fi vorba de un drept dobândit producând o mărire a patrimoniului substituitului și predecesul substituitului ar putea produce o transmisiune de bunuri în favoarea moștenitorilor săi. (Pothier VII, No. 174).

Este greu să se admită această idee, căci condițiunea suspensivă sau rezolutorie odată realizată, produce un efect retroactiv și consecința juridică ar fi că instituitul nu a fost niciodată proprietar, iară substituitul a fost totdeauna. (Laurent XIV, No. 562; Demolombe XVIII, No. 94).

Din contra, vom zice că instituitul are un drept de proprietate supus unei rezerve speciale sau unui mod

de stingere special: substituțiunea; că un drept stins nu este tot una cu un drept supus unei condiții rezolutorii: în primul caz, dreptul a existat în timp, în ultimul caz efectul rezolutor suprimă în trecut existența juridică a dreptului. (Huc. VI, p. 531).

Vom zice dar că substituitul este proprietar și că în baza substituțiunii, adică a unei rezerve speciale, numai la moartea instituitului se produce transmisiunea bunurilor în patrimoniul substituțiilor. Ceeace pare a admite și tribunalul: «Că Pană Olănescu a fost proprietar al moșiei, cu rezerva ca moșia la moartea sa să nu rămână în patrimoniul său, ci să treacă în patrimoniul fiilor săi».

Rezultă dară într'un mod invederat că transmisiunea drepturilor s'a operat în favoarea substituțiilor, nu la moartea lui Bellu, ci la moartea lui Pană Olănescu. Că prin urmare, la moartea lui Bellu nu poate fi vorba de un drept dobândit, ci de o simplă expectativă în favoarea substituțiilor. (Planiol III, No. 323).

Dară chiar de ar fi vorba de un drept dobândit în favoarea substituțiilor, noile dispoziții ale Codului civil din 1865 prin care se suprimă substituțiunile nu sunt oare de ordine publică? De sigur că da, și încă din acest punct de vedere cred că trebuie anulată substituțiunea. (Actul care coprinde o substituțiune e viciat și în privința instituitului; Aubry et Rau, VII, p. 322 § 694 Demolombe, XVIII, n° 137 Laurent, XIV, No. 506. Demante IV, No. 7 bis; Duranton VIII, No. 90; Merlin, Subst. fid. s. I, § 14, No. 2). Dară bine înțeles se va anulă substituțiunea nu și instituțiunea făcută în favoarea lui Pană Olănescu, căci aceasta din urmă și-a căpătat existența sub imperiul codului Caragea care permitea asemenea efecte juridice. Codul civil dela 1865 a putut opri substituțiunile ce se vor produce sub imperiul său, nu a putut însă să anuleze instituțiunile deja existente, căci ele constituiesc drepturi dobândite, nu simple expectative, căci almintrelea legea dela 1865 ar avea putere retroactivă.

De altmintrelea, prin faptul că Pană Olănescu moare sub legea nouă, obligațiunea de a da copiilor săi nu mai există și prin urmare nu mai poate fi vorba de o substituțiune care trebuie să conțină obligația de a conserva și a da în favoarea substituitului.

Noua teorie a drepturilor eventuale, (Titulescu, într'o recentă și remarcabilă lucrare; Demogue, *Droits éventuels*, în *Revue trimestrielle*, 1906, p. 231), pe care e bazată sentinața tribunalului ne pare periculoasă în aplicațiuni din cauza confusiunilor ce poate produce spiritului. Cred că dreptul eventual este un drept câștigat numai atunci când există un subiect de drept și un patrimoniu mărit, că dacă una din aceste condițiuni nu este îndeplinită e verba atunci nu de un *drept eventual* ci de *eventualitatea unui drept*; care de sigur nu poate intra în categoria drepturilor dobândite.

Iată ceeace aveam să zic relativ la sentința de mai sus. Deși nu împărtaşesc teoria expusă, deși cred că un drept eventual nu este totdeauna un drept dobândit, trebuie să mărturisesc că am fost captivat de limba și forma juridică în care este redactată sentința.

Redactorul sentinței, un abil cunoscător al principiilor de drept, pentru a împacă soluțiunea tribunalului cu principiile dominante ale dreptului, a îmbrățișat teoria drepturilor eventuale și a făcut din eventualitatea unui drept un drept dobândit pentru a ajunge, cu ajutorul acestor noi concepțiuni sau expresiuni, la o aplicare importantă în materia substituțiilor. DEMETRU NEGULESCU